

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2010-1-202 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 10-67/1419- 536
Karar Tarihi : 27.10.2010

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Mehmet Akif ERSİN,
İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Harun ULU, Harun GÜNDÜZ, Burak SAĞLAM

C. BAŞVURAN : Pet-Or Salıpazarı Petrol Orman Ürünleri Nakliyat İnşaat Tic. Ltd. Şti.
Temsilcisi: Av. Murat BASMAN
Hamambaşı Cad. Parma Apt. No:28 Kat:6 Beyoğlu/İstanbul

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA

YAPILAN : Petrol Ofisi A.Ş.
Eski Büyükdere Cad. No:33-36 Maslak/İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Pet-Or Salıpazarı Petrol Orman Ürünleri Nakliyat İnşaat Tic. Ltd. Şti. (Pet-Or) ve Petrol Ofisi A.Ş. (POAŞ) arasında düzenlenen intifa ve bayilik sözleşmelerinin 2002/2 sayılı Tebliğ'e aykırı olduğu iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Başvuruda özetle; Pet-Or'un ortaklarının malik olduğu Samsun ili Salıpazarı ilçesindeki gayrimenkul üzerinde 1987 yılında akaryakıt istasyonu kurulduğu ve POAŞ lehine 15 yıllık intifa tesis edildiği, takiben söz konusu gayrimenkul üzerinde POAŞ lehine 03.08.2006 tarihinde 15 yıllık yeni bir intifa tesis edildiği ifade edilerek, söz konusu dikey ilişkinin 18.09.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında muafiyetten yararlanacağına karar verilmesi talep edilmektedir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 14.07.2010 tarih ve 5489 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 06.09.2010 tarih ve 2010-1-202/İİ-10-264.HU sayılı İlk İnceleme Raporu, 16.9.2010 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 20.10.2010 tarih ve 2010-1-202/ÖA-10-264.HU sayılı Önaraştırma Raporu 25.10.2010 tarih ve REK.0.05.00.00-110/407 sayılı Başkanlık önergesi ile 10-67 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda, POAŞ ile ilgili bayi arasında imzalanan akaryakıt bayilik sözleşmesi, protokol ve intifa hakkına ilişkin resmi senetten oluşan dikey anlaşmada, 01.05.2006 tarihli bayilik sözleşmesi, 07.09.2006 tarihli protokol ve 03.08.2006 tarihli intifa hakkı tesisi ile tarafların iradelerinin yenilendiği ve dikey ilişkinin 01.05.2006 tarihli bayilik sözleşmesinden itibaren 5 yıl süreyle grup muafiyeti kapsamında olduğu görüşüne yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Bildirim Kapsamındaki Anlaşmaların Konusu ve Niteliği

Bildirime konu olan taşınmaz Samsun ili Salıpazarı İlçesinde olup, mülkiyeti eşit oranlarda Pet-Or'un ortakları olan Ayhan ŞAHİN, Adem ŞAHİN ve Mustafa ŞAHİN'e aittir. POAŞ ve Pet-Or arasındaki bayilik ilişkisi uzun yıllara dayanmakta olup taraflar arasındaki ilk intifa tesisi 15 yıl süre ile 04.03.1987 tarihinde gerçekleşmiş, 11.06.1987 tarihinde ise 5 yıl süreli Bayilik Sözleşmesi imzalanmıştır. 11.06.1992 tarihinde Bayilik Sözleşmesi 10 yıl süre ile yenilenmiş, 2002 yılında sona eren bayilik ve intifa sözleşmelerini müteakip, 01.11.2002 tarihinde sadece Bayilik Sözleşmesi 4 yıllığına yenilenmiş ve bu sözleşme devam ederken 2003 yılında yürürlüğe giren Petrol Piyasası Kanunu uyarınca 01.11.2006 tarihinde sona ermek üzere düzenlemelere uygun hale getirilmiştir. Bu bayilik sözleşmesinin bitmesine 6 ay kala, Pet-Or ile POAŞ arasında 01.5.2006 tarihinde 5 yıl süreli Bayilik Sözleşmesi, 03.08.2006 tarihinde yeni intifa sözleşmesi ve hemen akabinde de 07.09.2006 tarihinde Protokol imzalanmıştır.

I.2. Bildirime Konu Dikey Anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ Bakımından Değerlendirilmesi

2002/2 sayılı Tebliğ'in sağladığı grup muafiyetinden yararlanabilmek için öncelikle sağlayıcının veya tek alıcıya sağlama yükümlülüğü içeren anlaşmalarda alıcının pazar payının %40 eşliğini aşmaması gerekmektedir. Dosya mevcudu bilgilere göre, oto-LPG dışında kalan otomotiv yakıtları pazarında tek başına %40 pazar payı eşliğini aşan herhangi bir teşebbüs bulunmamaktadır. Ancak ilgili sözleşmelerin 2002/2 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinde yer alan ve "Anlaşmaları Grup Muafiyeti Kapsamı Dışına Çıkaran Sınırlamalar" ve 5. madde ile getirilen "Rekabet Etmeme Yükümlülüğü" açısından değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede bildirim konusu sözleşmeler Tebliğ'in 4. maddesinde yer alan sınırlamalara aykırılık teşkil etmemekle birlikte, yukarıda da belirtildiği üzere, bu sözleşmelerin 5. maddede yer alan "rekabet etmeme yükümlülüğünün" süresi bakımından ayrıca incelenmesi gerekmektedir.

2002/2 sayılı Tebliğ'in 3. maddesinde rekabet etmeme yükümlülüğü "*alıcının anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden mal veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını ya da yeniden satmasını engelleyen doğrudan veya dolaylı her türlü yükümlülük*" olarak ifade edilmiştir. 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun 8. maddesi uyarınca akaryakıt bayilerinin kendi dağıtım şirketleri dışındaki dağıtım şirketlerinden ürün tedariki yasaklanmış olduğundan, akaryakıt bayilik sözleşmeleri, özünde, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 3. maddesi çerçevesinde rekabet etmeme yükümlülüğü içeren, diğer bir deyişle münhasır nitelikte sözleşmelerdir.

5015 sayılı Kanun'un 8. maddesinde bayilik sözleşmelerinin süresine ilişkin bir kayıt bulunmamakta olup, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5(a) maddesinde yer alan "*alıcıya getirilen belirsiz süreli veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğü içeren dikey anlaşmaların Tebliğ ile tanınan muafiyetten yararlanamayacağı*" hükmü akaryakıt sektörü bakımından da uygulanmaktadır.

Dosyadaki bilgilere göre, bildirim konusu dikey ilişkinin başlangıcı 1987 yılına kadar uzanmaktadır. 1987 yılından günümüze kadar ise bayilik sözleşmesinin çeşitli defalar yenilediği, intifa sözleşmesinin ise ilk sona eriş tarihi olan 2002 yılından sonra 2006 yılında yenilediği görülmektedir. Bu çerçevede, dikey ilişkinin 18.09.2005 tarihinden önce başladığı ve fakat intifa hakkının ve bayilik sözleşmesinin bu tarihten sonra yenilediği durumlarda, dikey ilişkinin 18.09.2010 tarihine kadar mı geçerli olacağı,

10-67/1419-536

yoksa intifa hakkının tesisinden itibaren 5 yıl süre ile mi geçerli olacağı konusu önem kazanmaktadır.

100 Kurul içtihatlarına göre, 18.09.2005 yılından önce yapılan ve kesintiye uğramaksızın süre gelen dikey ilişkiler kural olarak 18.09.2010 tarihine kadar geçerlidir. Bununla birlikte, kesintiye uğramaksızın uzun süreden beri devam eden ilişkilerde tarafların, özellikle bayinin özgür karar almasının kısıtlanmadığı durumlarda, imzalanan yeni sözleşmelerle dikey ilişkinin de yenilenmesi yeni bir irade beyanı olarak kabul edilebilir ve bu şekilde duruma göre taraflar arasında yeni bir dikey anlaşmanın yapıldığından bahisle bu durum, grup muafiyeti kapsamındaki sürelerin hesaplanmasında göz önüne alınabilmelidir. Bayinin iradesinin kısıtlanıp kısıtlanmadığı konusundaki değerlendirmelerde ise bayilik sözleşmesi, intifa hakkı ve diğer bağlayıcı işlemlerin yapıldığı tarihinin dikkate alınması yerinde olacaktır.

110 POAŞ ve Pet-Or arasındaki bayilik ilişkisi uzun yıllara dayanmakta olup taraflar arasında son bayilik sözleşmesi yukarıda da ifade edildiği üzere 01.05.2006 tarihinde imzalanmıştır. Öte yandan, hemen akabinde, 03.08.2006 tarihinde de ilgili istasyonun bulunduğu taşınmazda POAŞ lehine 15 yıl süreli intifa hakkı tesis edilmiş; kurulan bu son ilişki 07.09.2006 tarihli Protokol ile de desteklenmiştir. Bu çerçevede, intifa hakkı, protokol ve bayilik sözleşmeleri ile bunlar arasındaki sürelerin; tarafların, dikey ilişkinin devamı konusundaki niyetlerini ortaya koyduğu ve iradenin yenilendiği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, bildirim konusu dikey ilişkinin 01.05.2006 tarihli bayilik sözleşmesinden itibaren 5 yıl süreyle grup muafiyeti kapsamında olduğu kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, Petrol Ofisi A.Ş. ile ilgili bayi arasında imzalanan akaryakıt bayilik sözleşmesi, protokol ve intifa hakkına ilişkin resmi senetten oluşan dikey anlaşmada, 01.05.2006 tarihli bayilik sözleşmesi, 07.09.2006 tarihli protokol ve 03.08.2006 tarihli intifa hakkı tesisi ile tarafların iradelerinin yenilendiğine ve dikey ilişkinin 01.05.2006 tarihli bayilik sözleşmesinden itibaren 5 yıl süreyle grup muafiyeti kapsamında olduğuna OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.